

การศึกษาผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำ ศิลปินพื้นบ้านสาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรมร่วมสมัย)

อลงกต เพชรศรีสุก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำศิลปินพื้นบ้านอีสานสาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรมร่วมสมัย) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำและศึกษาวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในด้านรูปแบบศิลปะด้านเนื้อหาเรื่องราวด้านโครงสร้างของภาพและด้านสื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์ผลจากการศึกษาพบว่าผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำมีจำนวนทั้งสิ้น 55 ชิ้นงานในการศึกษาผลงานแบ่งเป็น 4 ด้านคือด้านที่หนึ่งด้านรูปแบบศิลปะการสร้างสรรค์ผลงานมีรูปแบบเหมือนจริงโดยใช้การถ่ายทอดตามแบบหรือสถานที่จริงด้านที่สองด้านเนื้อหาเรื่องราวสามารถแบ่งกลุ่มผลงานเป็น 3 กลุ่มตามเนื้อหาเรื่องราวที่ปรากฏในภาพคือ 1) เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต 2) เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและ 3) เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ด้านที่สามด้านโครงสร้างของภาพส่วนใหญ่จัดวางภาพตามแบบหรือสถานที่จริงให้จุดเด่นอยู่ในส่วนกลางของภาพและส่วนประกอบอื่นๆกระจายออกไปและใช้การจัดองค์ประกอบของภาพใหม่ในกลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ด้านที่สี่ด้านสื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานใช้สื่อวัสดุคือสีน้ำมันบนผ้าใบสำหรับกลวิธีการสร้างสรรค์ใช้กลวิธีระบายสีน้ำมัน 5 วิธีคือ 1) กลวิธีการระบายสีแบบเกลี่ยเรียบ 2) กลวิธีการระบายสีด้วยพู่กันหมดหรือแห้ง 3) กลวิธีการระบายสีโดยไม่เกลี่ย 4) กลวิธีการระบายแบบเสร็จทันทีครั้งเดียว 5) กลวิธีกันขอบภาพ

คำสำคัญ : ทัศนศิลป์, จิตรกรรมร่วมสมัย, วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

ABSTRACT

A Study of Sa-Ngiam Puangkam I-saan Visaul Artist (Contemporary Painting) aimed to collect the paintings of him and analyzed creative works. His works were found fifty five pieces which would be divided into four aspects: the first was the art form; these forms were almost the realistic form by using the transfer form or the real places. The second was the contents of stories which would be into three sects due to the story appearing in the pictures;

they were 1) the lifestyle of people related to the story, 2) the environment related to people, 3) the history related to human beings. The third was the structures of the images; they were almost arranged followed the forms or the real places, at the middle of the pictures while other components were spread out. And the new components in the story were related to human beings in the history. The fourth was the media and technique toward creative works; these works were used oil canvas which this technique was creative by using oil painting into five ways: 1) the technique of Blending, 2) the technique of Dry Brush, 3) the technique of Broken Color, 4) the technique of Alla Prima and 5) the technique of Masking.

Keyword: Visual Art, Contemporary Painting, Analyzed Creative Works

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงผู้บุกเบิกทางด้านทัศนศิลป์หรือศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ร่วมสมัยในจังหวัดสุรินทร์แล้วเสียดายพวงคำนับว่าเป็นศิลปินอาวุโสคนสำคัญอย่างยิ่งโดยมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยจำนวนไม่น้อยเป็นคนที่รักชอบสนใจในด้านศิลปะมาตั้งแต่เด็กได้รับการส่งเสริมให้รู้และได้รับการส่งเสริมให้เรียนในด้านศิลปะจึงเป็นผู้หนึ่งที่มีศิลปะนำศิลปะมาประกอบอาชีพราชการครูโดยมีความถนัดเชี่ยวชาญในการออกแบบศิลปหัตถกรรมวิชาหรืองานหลักที่ถนัดและชอบที่สุดคือการวาดภาพภูมิทัศน์ภาพหุ่นนิ่งภาพดอกไม้ภาพคนเหมือนและจากการนำผลงานจัดแสดงทั้งในจังหวัดสุรินทร์และระดับภาคโดยในอีกบทบาทหนึ่งก็ทำหน้าที่เป็นครูสอนวิชาศิลปะทั้งยังได้อุทิศตนให้กับการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาผลงานของเสียดายพวงคำแสดงออกด้วยลักษณะจิตรกรรมแบบเหมือนจริง

เพราะอยากให้ชาวบ้านธรรมดาารู้เรื่องคุณค่าของผลงานจิตรกรรมได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของชุมชนปัจจุบันยังคงสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมอยู่เป็นประจำและได้รับการยอมรับของสังคมชุมชนและวงการศิลปะในจังหวัดสุรินทร์และในภาคอีสานเสมอมา มีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมาอย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะเกษียณอายุราชการแล้วก็ตามในปีพุทธศักราช 2550 เสียดายพวงคำได้รับเกียรติยกย่องเป็นศิลปินพื้นบ้านอีสานสาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรมร่วมสมัย) ซึ่งดำเนินการจัดโดยสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคามรางวัลนี้เป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าท่านได้มุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่องการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการสร้างองค์ความรู้ข้อมูลด้านศิลปะและวัฒนธรรมในอีกแง่มุมหนึ่งโดยผลงานจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นได้รับการยอมรับและควรค่าแก่การศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านทัศนศิลป์ในท้องถิ่นและนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการ

สอนด้านศิลปะจากบทเรียนของศิลปินพื้นบ้าน
ในภาคอีสานตอนใต้ได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อรวบรวมผลงานจิตรกรรมและศึกษา
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์และลักษณะการ
แสดงออกในผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำ
เกิดองค์ความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยจาก
การศึกษาผลงานของศิลปินในท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจถึงกระบวนการสร้างสรรค์
ผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำอันจะเป็น
ประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชา
ศิลปกรรมศาสตร์
2. นำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาจิตรกรรม
พื้นฐานรายวิชาศิลปกรรมในอีสานใต้
3. สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์
งานทัศนศิลป์สาขาจิตรกรรมจากศิลปินใน
ท้องถิ่นอีสานใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัยใน
2 ประเด็นมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยม
พวงคำมีจำนวนกี่ชิ้น

ในการศึกษาเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับ
จำนวนผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำผู้วิจัย
ได้ดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้แบบ
สำรวจผลงานซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูลทั่วไปโดย
มีประเด็นหัวข้อบันทึกประกอบด้วยชื่อผลงานปี
พุทธศักราชที่เขียนสื่อวัสดุและขนาดของผลงาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการออก
ปฏิบัติงานภาคสนามที่บ้านพักของศิลปินเพื่อ
เก็บภาพถ่ายจากผลงานจริงและสแกนภาพถ่าย
ผลงานจากวารสารหนังสือที่ผลงานได้ตีพิมพ์เป็น
ภาพประกอบต่างๆวัดขนาดผลงานและบันทึก
ข้อมูลลงในแบบสำรวจผลงานสำหรับด้าน
กระบวนการสร้างสรรค์งานใช้การสัมภาษณ์
ศิลปินโดยมีการบันทึกเสียงร่วมด้วย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลผลงานที่
ได้จากแบบสำรวจผลงานการบันทึกภาพการ
บันทึกเสียงสัมภาษณ์การสังเกตอย่างไม่เป็น
ทางการมาแบ่งกลุ่มโดยใช้เนื้อหาเรื่องราวทาง
ทัศนศิลป์เป็นหลักจากกลุ่มเนื้อหา 5 กลุ่มคือ 1)
กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับความรัก
ของสังคม 2) กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์
เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต 3) กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่
มนุษย์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม 4) กลุ่มเนื้อหา
เรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และ 5)
กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับอารมณ์

ประเด็นที่ 2 ผลงานมีรูปแบบศิลปะ
เนื้อหาเรื่องราวโครงสร้างของภาพสื่อวัสดุและ
กลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานแบบใดบ้าง

ในการศึกษาเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับ
รูปแบบศิลปะเนื้อหาเรื่องราวโครงสร้างของภาพ
สื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงาน
จิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ดังนี้

1. ประชากรคือผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำทั้งหมดได้มาจากการเก็บข้อมูลภาคสนามที่บ้านพักของศิลปินผลงานที่จำหน่ายให้กับผู้อื่นแล้วภาพถ่ายผลงานและวารสารเอกสารต่างๆ

2. การวิเคราะห์ผลงานเป็นการวิเคราะห์ผลงานจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งได้มาจากการประชากรทั้งหมดโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะจำนวน 2 ท่านเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผลงานที่โดดเด่นในแต่ละกลุ่มเนื้อหาเรื่องราวโดยไม่กำหนดช่วงเวลาที่สร้างสรรค์ขึ้นทั้ง 3 กลุ่มๆละ 4 ผลงานจำนวนรวม 12 ผลงานเพื่อนำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ (Analysis) โดย

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาด้านรูปแบบศิลปะด้านเนื้อหาเรื่องราวด้านโครงสร้างของภาพและด้านสื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ศิลปินผู้ให้ข้อมูลหลักตามกรอบในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ในด้านรูปแบบศิลปะด้านเนื้อหาเรื่องราวด้านสื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

ผลงานของเสงี่ยมพวงคำมีลักษณะเฉพาะตัวที่เน้นการสร้างสรรค์งานตามแบบของลัทธิประทับใจนิยม (Impressionism) คือเขียนภาพจากสิ่งที่ตนเองประทับใจโดยการศึกษาจาก

ผลงานที่เคยนำเสนอที่ผ่านมามีผลงานจิตรกรรมของเสงี่ยมพวงคำมีจำนวนทั้งสิ้น 55 ชิ้นงานคือภาพชนบท ภาพตลาดสุรินทร์ ภาพจักสาน ภาพงานผ้าไหม ภาพข้าวใหม่ ภาพวาระสุดท้าย ภาพเขยฝรั่ง (ฝรั่งเลี้ยงควาย) ภาพริมฝั่งมูล ภาพมโนภาพอีสาน ภาพการเล่นของเด็ก ภาพเถิดเทิงภาพศรีราชา 1 ภาพศรีราชา 2 ภาพหมู่บ้านที่บางพระ ภาพร้านกาแฟโกตุน ภาพสุขโขทัย ภาพบ้านเทิบ ภาพภูกระดึง ภาพบ้านนา ภาพเกาะปันหยี่ 1 ภาพเกาะปันหยี่ 2 ภาพบ้านพักคนงานหน้าโรงพยาบาลสุรินทร์ ภาพปลายฝนต้นหนาว ภาพเจดีย์ ภาพบ้านสวนแสงพันธุ์ 1 ภาพบ้านสวนแสงพันธุ์ 2 ภาพทะเลสาบไรตารัว (นิวซีแลนด์) ภาพบ้านสวนแสงพันธุ์ 3 ภาพอยุธยา ภาพบัวตองรอย ภาพโคเปนเฮเกน (เดนมาร์ก) ภาพนอร์เวย์ ภาพแม่น้ำซิดาโก (สหรัฐอเมริกา) ภาพหมู่เกาะปันหยี่ ภาพคอยที่แสนสาร ภาพชุ่มฝนภาพคลองงา (พังงา) ภาพบ้านน้ำเค็ม ภาพปากน้ำระยอง ภาพหาดแม่พิมพ์ระยอง ภาพปราสาทระแงง 1 ภาพปราสาทระแงง 2 ภาพลัดทีบ ภาพบึงพลายชัย ภาพพระบรมมหาราชวัง และภาพผาหินที่ภูเรือ ภาพชวนชม ภาพหุ่นนิ่ง ภาพมะพร้าว ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาพสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ภาพเสด็จเรียบพระนคร ภาพยุทธหัตถีภาพเสร็จศึก 1 และภาพเสร็จศึก 2

โดยเมื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 ภาพคือ 1)ภาพชนบท 2)ภาพวาระสุดท้าย 3)ภาพงานผ้าไหม 4)ภาพริมฝั่งมูล 5)ภาพบ้านนา 6)ภาพบ้านสวนแสงพันธุ์ 3 7)ภาพแม่น้ำซิดาโก(สหรัฐอเมริกา) 8)ภาพ

ปราสาทพระแง 1 9)ภาพเสด็จเรียบพระนคร 10) ภาพยุทธหัตถี 11)ภาพเสร็จศึก 1 และ12)ภาพเสร็จศึก 2 พบว่ามีรูปแบบศิลปะเนื้อหาเรื่องราว โครงสร้างของภาพสื่อวัสดุและกลวิธีในการ สร้างสรรค์ผลงานดังนี้

ด้านรูปแบบศิลปะ (Art Form) รูปแบบ ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมเป็นการถ่ายทอด ความคิดของศิลปินให้เป็นรูปที่มองเห็นโดย กระบวนการและโครงสร้างทางศิลปะเป็นสื่อให้ ปรากฏเห็นเป็นลักษณะสี่เส้นพื้นผิวมิติบริเวณ วางแสงเงาและอื่นๆในการถ่ายทอดตามแนวคิด ทักษะศิลปะประสพการณ์เกี่ยวกับรูปแบบตาม ความสามารถของศิลปินแต่ละคนดังนั้น กระบวนการในการถ่ายทอดสร้างสรรค์ผลงาน ทางศิลปะของศิลปินจึงมีความแตกต่างกัน รูปแบบของจิตรกรรมคือผลรวมของการจัดสรรสี เส้นและบริเวณวางเข้าด้วยกันโดยที่ศิลปินเป็นผู้สร้างและแสดงออกให้เป็นจริงขึ้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2537 : 106) ผลงานจิตรกรรมของ เสงี่ยมพวงคำเป็นจิตรกรรมรูปแบบเหมือนจริง หรือรูปธรรม (Realistic) เป็นการถ่ายทอดตาม ธรรมชาติหรือที่มองเห็นทั้งจากการเขียนจาก สถานที่จริงและการเขียนจากการร่างภาพด้วย ปลายเส้นปากกาและลงสีด้วยสีไม้แล้วจึงนำมา ขยายเป็นผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันในห้องทำงาน เสงี่ยมพวงคำกล่าวถึงผลงานของตนเองว่าการ แสดงออกด้วยรูปแบบลักษณะจิตรกรรมแบบ เหมือนจริงเพราะอยากให้ชาวบ้านธรรมดาผู้รู้ เรื่องเห็นแบบไหนถ่ายทอดแบบนั้นโดยคุณค่า ของผลงานจิตรกรรมนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถี ชีวิตการดำเนินชีวิตของชุมชนเช่นภาพการ

ถ่ายทอดวิถีชีวิตการทำมาหากินการทำไร่ไถนา การรักษาแบบหมอชาวบ้านการทอผ้าไหมการ จักสานเครื่องใช้ภาพเมืองสุรินทร์ในอดีตและ ภาพอาชีพคนพื้นเมืองถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ใน วารสารเมืองโบราณและเรื่องราวที่เกี่ยวกับภาพ ภูมิทัศน์ทะเลจะเขียนมากที่สุดเพราะเกิดจาก ความฝังใจกับการไปทะเลครั้งแรกของคนอีสาน และรู้สึกประทับใจ (เสงี่ยม พวงคำ. 2552, สิงหาคม 22) จึงเขียนภาพทะเลจากสถานที่ ต่างๆกันโดยส่วนใหญ่จะเขียนจากสถานที่จริงอีก กลุ่มหนึ่งคือภาพที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่ ศิลปินเขียนขึ้นโดยใช้เนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับประวัติศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ไทยใน อดีตและปัจจุบันโดยศิลปินจัดวางองค์ประกอบ ตามความเข้าใจของตนเองที่ได้ถ่ายทอดเรื่องราว ของกำลังพลที่มีความเข้มแข็งจนสามารถนำชัย ชนะกลับมาหรือผลงานการเสด็จออกทรงเยี่ยม ราษฎรของในหลวงและพระราชินีก็เขียน เช่นเดียวกันจากการศึกษาสรุปได้ว่าผลงานที่ เกี่ยวกับการเขียนภาพภูมิทัศน์ศิลปินจะมีความ ชื่นชอบมากที่สุดเห็นได้จากการเขียนภาพตั้งแต่ ที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนเพาะช่างจนถึงปัจจุบันก็ยัง เขียนและถ่ายทอดความประทับใจในสถานที่ได้ มีโอกาสเดินทางไปเรื่อยมา

ด้านเนื้อหาเรื่องราว (Content) เป็นที่ ยอมรับว่าสิ่งต่างๆย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บางอย่างเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมมาก เหลือร่องรอยเดิมทิ้งไว้ น้อยบางอย่าง เปลี่ยนแปลงน้อยเหลือสภาพเดิมทิ้งไว้มากเหตุที่ เป็นเช่นนี้เพราะว่าสภาพแวดล้อมแตกต่างตาม ยุคตามและสมัยประกอบกับความคิดเห็นของ

มนุษย์การรู้จักคิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของสังคมด้วย (อารี สุทธิพันธุ์. 2535 : 225) จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปเนื้อหาเรื่องราวในงานทัศนศิลป์ได้เป็น 5 ประเภทคือ 1)เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับความรักของสังคมได้แก่ความศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติและอำนาจลึกลับศาสนาเทพเจ้าวรรณคดีนิยายโบราณนิทานพื้นบ้าน2)เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตได้แก่การทำมาหากินตลอดจนความเป็นอยู่ในแต่ละยุคสมัย 3)เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมได้แก่ธรรมชาติเทคโนโลยีสิ่งก่อสร้างวัตถุ 4)เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เช่นพระมหากษัตริย์บุคคลสำคัญกลุ่มชนสังคมเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมและ 5)เนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับอารมณ์ได้แก่ความรักความโกรธความหลงความฝันจินตนาการ เป็นต้นจากการศึกษาพบว่าผลงานของเสงี่ยมพวงคำมีรูปแบบการแสดงออกแบบเหมือนจริงโดยจัดแบ่งกลุ่มผลงานได้เป็น 3 กลุ่มตามเนื้อหาเรื่องราวที่ปรากฏคือ

1. กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตจำนวน 4 ผลงานคือภาพที่ 1 ชนบท เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2525 สื่อวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 50 x 60 เซนติเมตรภาพที่ 2 วาระสุดท้าย เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2552 สื่อวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 50 x 60 เซนติเมตรภาพที่ 3 ริมฝั่งมูล เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2546 สื่อวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 40 x 60 เซนติเมตรและภาพที่ 4 งานผ้าไหมเขียนเมื่อปีพ.ศ. 2550 สื่อวัสดุสีน้ำมันบน

ผ้าใบขนาด 50 x 60 เซนติเมตร เป็นการนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของชนบทที่คุ้นเคยเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมสุรินทร์แสดงภาพของการรวมกลุ่มคนเพื่อดำเนินกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมในภาพชนบทในอดีตโดยนำเอาภาพของชนบทจากความทรงจำของผู้เขียนมาบันทึกเป็นภาพนอกจากนี้ยังมีการเขียนภาพการเล่นต่างๆที่เป็นความบันเทิงในอดีตของเด็กและผู้ใหญ่ได้แก่ภาพการเล่นของเด็กและภาพเถิดเทิงเป็นต้น

ภาพที่ 1 ชนบท

ภาพที่ 2 วาระสุดท้าย

ภาพที่ 3 ริมฝั่งมูล

ภาพที่ 4 งานผ้าใหม่

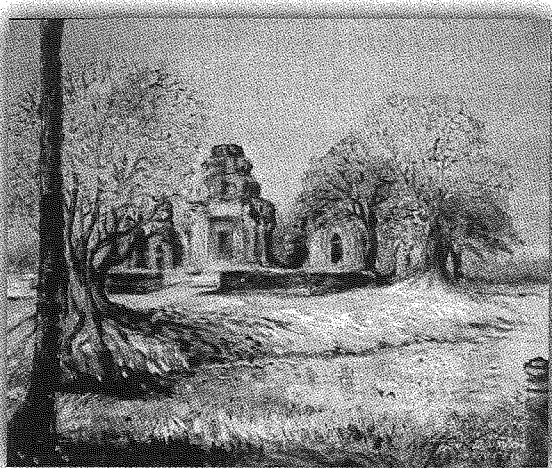
2. กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือภาพที่ 5 บ้านนาเขียนเมื่อปีพ.ศ. 2525 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 50 x 60 เซนติเมตร ภาพที่ 6 ปราสาทระแงง 1 เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2551 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 50 x 60 เซนติเมตร ภาพที่ 7 แม่น้ำซิดาโก (สหรัฐอเมริกา) เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2545 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 70 x 120 เซนติเมตรและภาพที่ 8 บ้านสวนแสงพันธ์ 3 เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2543 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 70 x 100 เซนติเมตร ซึ่งเป็นภาพภูมิทัศน์จากสถานที่ต่างๆ ที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวและบันทึกไว้เป็นความทรงจำการเดินทางไปท่องเที่ยวกับครอบครัวการเดินทางไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ นอกจากภาพภูมิทัศน์ต่างๆ แล้วนั้นยังพบผลงานภาพหุ่นนิ่งที่จัดขึ้นเพื่อเขียนหรือภาพของสิ่งแวดล้อมที่อยู่จัดขึ้นเพื่อเขียนหรือภาพของสิ่งแวดล้อมที่อยู่จัดขึ้นเพื่อเขียนหรือภาพของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวภาพดอกไม้อีกด้วย

3. กลุ่มเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จำนวน 4 ผลงานคือ ภาพที่ 9

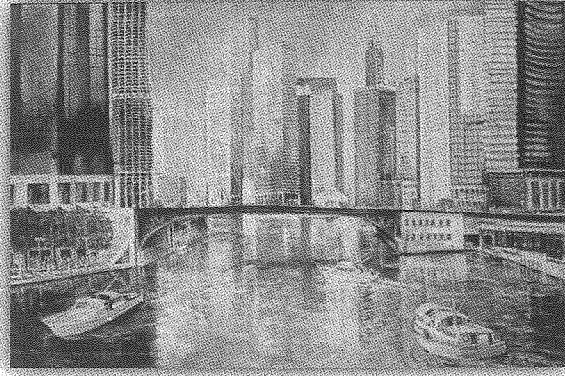
เสด็จเรียบพระนครเขียนเมื่อปีพ.ศ. 2538 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 80 x 120 เซนติเมตร ภาพที่ 10 ยุทธหัตถีเขียนเมื่อปีพ.ศ. 2538 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 90 x 120 เซนติเมตร ภาพที่ 11 เสรีจศิก 1 เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2538 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 80 x 120 เซนติเมตรและภาพที่ 12 เสรีจศิก 2 เขียนเมื่อปีพ.ศ. 2539 สือวัสดุสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 80 x 120 เซนติเมตรโดยมีภาพของบุคคลสำคัญเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ชาติไทยโดยส่วนใหญ่ได้แรงบันดาลใจมาจากภาพเขียนของอาจารย์เฉลิม นาคีรักษ์ซึ่งเป็นผู้สอนศิลปะในช่วงที่เรียนที่โรงเรียนเพาะช่าง

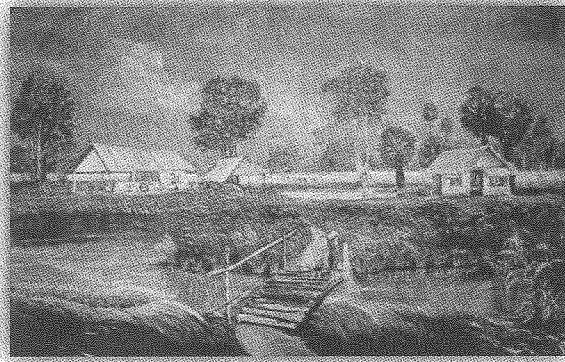
ภาพที่ 5 บ้านนา

ภาพที่ 6 ปราสาทระแงง 1

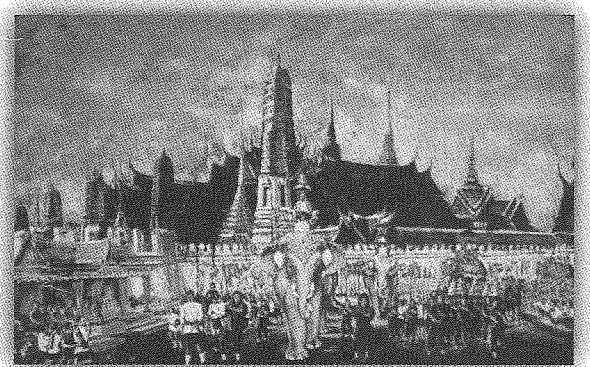
ภาพที่ 7 แม่น้ำชิคาโก (สหรัฐอเมริกา)

ภาพที่ 8 บ้านสวนแสงจันทร์ 3

ด้านโครงสร้างของภาพ (Structure) การจัดโครงสร้างของภาพจะประกอบไปด้วยการนำเอาทัศนธาตุทางการเห็นหรือทัศนธาตุทางศิลปะมาเป็นส่วนประกอบของรูปทรงในการสร้างผลงานเพื่อสื่ออารมณ์อันประกอบไปด้วยจุดเส้นน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาพื้นที่ว่างสีและพื้นผิวเมื่อนำมาประกอบกันเป็นรูปร่างและรูปทรงตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ตามโครงสร้างทางทัศนศิลป์ที่ประกอบด้วยดุลยภาพ สัดส่วนความกลมกลืนช่วงจังหวะและจุดเด่นมาจัดตามหลักองค์ประกอบศิลปะเพื่อให้สื่อความหมายตามแนวความคิดหรือเนื้อหาเรื่องราวตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในการสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมชิ้นนั้นๆที่เรียกว่าโครงสร้างทางทัศนศิลป์หรือภาษาทางศิลปะเป็นองค์ประกอบ

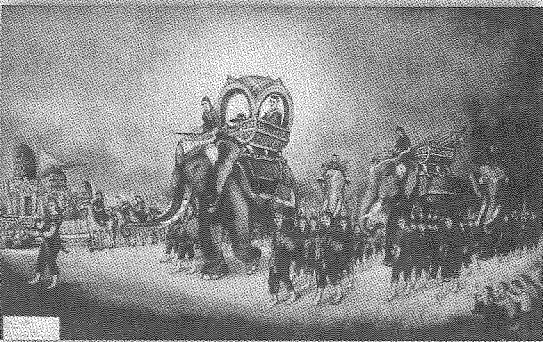
หลักทางการสร้างสรรค์และเพื่อให้ศิลปะเกิดความงามและความเป็นเอกภาพของผลงานการเขียนภาพรูปร่างของส่วนต่างๆของงานศิลปะนั้น ศิลปินจะเขียนรูปร่างและจัดภาพใหม่โดยถ่ายทอดจากธรรมชาติจากจินตนาการมาเป็นภาพจิตรกรรมศิลปินจะมองลึกเข้าไปถึงคุณค่าของความงามของรูปร่างที่สร้างขึ้นให้งดงามตามหลักสุนทรียภาพด้วย (วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. 2524 : 32) โดยโครงสร้างของภาพส่วนใหญ่ของเสียมพวงคำมีการจัดวางจุดเด่นไว้ในระยะหน้าและระยะกลางของภาพการสร้างมิติและทิศทางใช้ทิศทางการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันการสร้างความรู้สึกของระยะและมิติด้วยหลักวิชาทัศนียวิทยา (Perspective) คือการสร้างระยะไกลใกล้อย่างมีหลักการโดยมีจุดมองและเส้นระดับสายตา (สุชาติ เกาทอง. 2535 : 147 - 150) ลักษณะทิศทางที่สงบและปรากฏการเคลื่อนที่ของน้ำหนักรจากตรงกลางของภาพและกระจายออกด้านข้างทั้งสองข้างของภาพโดยการใช้สีที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นตามเรื่องราวที่ถ่ายทอด

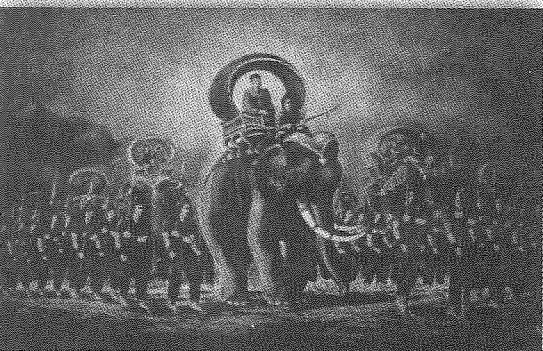
ภาพที่ 9 เสด็จเรียบพระนคร

ภาพที่ 10 ยุทธหัตถี

ภาพที่ 11 เสรีศึก 1

ภาพที่ 12 เสรีศึก 2

ด้านสื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์ (Media and Art Techniques) กลวิธีหมายถึงลักษณะการใช้สื่อวัสดุที่เลือกเป็นสื่อในการแสดงออก (อารี สุทธิพันธุ์. 2541 : 37) กลวิธีในการสร้างสรรค์ศิลปะย่อมสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้สร้างด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2534 : 24) กลวิธีสีน้ำมันบนผ้าใบ (Oil Color on Canvas) ที่โกศล

พินกุลได้รวบรวมการสร้างงานจากสีน้ำมันไว้ 24 วิธีคือ การระบายสีเสร็จทันทีครั้งเดียว (Alla Prima) การระบายสีเรียบกลมกลืน (Blending) การระบายสีโดยไม่เกลี่ย (Broken Color) การระบายสีแสดงลีลารอยพู่กัน (Brushwork) การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน (Colored Ground) การระบายสีด้วยพู่กันหมาดหรือแห้ง (Dry Brush) การระบายสีแสดงขอบภาพคมชัด (Hard Edge) การระบายสีขอบภาพกับพื้นประสานกัน (Soft Edge) การระบายสีหนาทับซ้อนกัน (Impaster) การระบายสีด้วยเกรียง (Knife Painting) การระบายสีโดยการกั้นขอบภาพ (Masking) การระบายสีผสมการกดและพิมพ์ (Imprinting) การระบายสีผสมผสานการติดวัสดุ (Collage) การระบายสีด้วยสีผสมแสดงน้ำหนัก (Color Key) การระบายสีโดยการผสมสีเตรียมไว้ (Color Mixing) การระบายสีโดยการใช้วัสดุอ่อนนุ่ม (Dabbing) การระบายสีโดยการจุดสี (Pointillism) การระบายสีผสมการขีดขีดเป็นเส้น (Sgraffito) การระบายสีและขูดพื้นภาพ (Scraping Back) การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม (Scumbling) การสร้างพื้นผิวได้ภาพ (Texturing) การระบายสีจากชั้นรองพื้นสู่ชั้นบน (Underpainting) การวาดเส้นและระบายสีชั้นบน (Underdrawing) การระบายสีผสมกับสื่อวัสดุอื่น (Mixed Media) (โกศล พินกุล. 2543 : 2 - 22) และนอกจากนี้ยังมีพบกลวิธีอื่นๆอีก 8 กลวิธีคือการระบายสีด้วยนิ้ว (Finger Painting) การระบายสีฉาบผิวหน้า (Glazing) การระบายสีแล้วเช็ดออก (Wiping Off) การระบายสีแบบเปียกบนเปียก (Working Wet-in-

Wet) การระบายสีแบบแห้งบนแห้ง (Working Dry-on-Dry) การสร้างร่องรอยด้วยการถูแล้วระบายสี (Frottage) การระบายเคลือบด้วยวานิช (Varnishing a Finished Painting) และการระบายสีผสมกับการพิมพ์ (Print and Paint) โดยเสียมพวงคำใช้สีอวสตุคือน้ำมันบนผ้าใบโดยใช้กลวิธีการระบายสีน้ำมันที่พบ 5 กลวิธีคือ กลวิธีระบายสีแบบเกลี่ยเรียบ (Blending) กลวิธีการระบายด้วยพู่กันหมาดหรือแห้ง (Dry Brush) กลวิธีการระบายสีโดยไม่เกลี่ย (Broken Color) กลวิธีการระบายแบบเสร็จทันทีครั้งเดียว (Alla Prima) กลวิธีกันขอบภาพ (Masking) เป็นกลวิธีส่วนใหญ่ในการระบายสีของศิลปินโดยกลวิธีที่พบนี้ในผลงานบางชิ้นยังไม่ชัดเจนมากนัก

สรุป

เสียมพวงคำนับว่าเป็นศิลปินอาวุโสคนสำคัญที่สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ร่วมสมัยในจังหวัดสุรินทร์โดยมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับจากการนำผลงานจัดแสดงทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาคและในอีกบทบาทหนึ่งก็ทำหน้าที่เป็นครูสอนวิชาศิลปะโดยมีลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงทางด้านศิลปะหลายท่านในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการสร้างองค์ความรู้ข้อมูลด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อรวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ลักษณะการแสดงออกในผลงานจิตรกรรมของเสียมพวงคำโดยการศึกษาข้อมูลเอกสารสู่จิตบรรณานุกรมหนังสือที่ผลงานเคยได้รับการตีพิมพ์การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ภาคสนามกับศิลปินและลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงทางด้านศิลปะกลุ่มตัวอย่างในการ

วิเคราะห์ผลงานนั้นได้มาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะเป็นผู้คัดเลือกโดยศึกษาวิเคราะห์ในด้านรูปแบบศิลปะด้านเนื้อหาเรื่องราวด้านสื่อวัสดุและกลวิธีศิลปะในการสร้างสรรค์โดยผลงานจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นได้รับการยอมรับและควรค่าแก่การศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านทัศนศิลป์ในท้องถิ่นและนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านศิลปะจากบทเรียนของศิลปินพื้นบ้านในภาคอีสานตอนใต้ได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ผลงานของเสียมพวงคำมีรูปแบบศิลปะเป็นจิตรกรรมรูปแบบเหมือนจริงหรือรูปธรรมที่เน้นการสร้างสรรค์งานตามแบบของลัทธิประทับใจนิยมคือเขียนภาพจากสิ่งที่ตนเองประทับใจโดยเนื้อหาเรื่องราวสามารถแบ่งกลุ่มผลงานเป็น 3 กลุ่มตามเนื้อหาเรื่องราวที่ปรากฏในภาพคือเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและเนื้อหาเรื่องราวที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์โดยโครงสร้างของภาพส่วนใหญ่ของเสียมพวงคำมีการจัดวางจุดเด่นไว้ในระยะหน้าและระยะกลางของภาพการสร้างมิติและทิศทางใช้ทิศทางการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันการสร้างความรู้สึกของระยะและมิติด้วยหลักวิชาทัศนียวิทยาลักษณะทิศทางที่สงบและปรากฏการเคลื่อนไหวของน้ำหนักรวมทั้งกลางของภาพและกระจายออกด้านข้างทั้งสองข้างของภาพโดยใช้สีที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นตามเรื่องราวที่ถ่ายทอดและใช้สื่อวัสดุและกลวิธี

ศิลปะในการสร้างสรรค์สื่อวัสดุที่ใช้เป็นสีน้ำมัน สีโดยไม่เกลี่ยกลวิธีการระบายแบบเสร็จทันทีครั้ง
โดยใช้กลวิธีการระบายสีแบบเกลี่ยเรียบกลวิธีการ เดียวและกลวิธีกันขอบภาพ
ระบายด้วยพู่กันหมาดหรือแห้งกลวิธีการระบาย

บรรณานุกรม

- กลุ่มศิลปะสุนทรียธรรมร่วมสมัย. (2549). **สัจนิพนธ์การศิลปกรรม ครั้งที่ 1**.บุรีรัมย์ : วินัย.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2528) .**ศิลปะสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- โกสุม สายใจ. (2536) .**สีและการใช้สี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2544) .**จิตรกรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : สารพันธุศึกษา.
- โกศล พิณกุล. (2543). **กลวิธีการระบายสีน้ำมันและศิลปะวิจัย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชลูด นิยมเสมอ. (2534) . **องค์ประกอบของศิลป์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2538) .**ปัญหาการเข้าถึงศิลปะใน เอกสารประกอบการสัมมนาทัศนศิลป์ศึกษา
แห่งชาติครั้งที่ 1 วิสัยทัศน์ทางทัศนศิลป์**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เดชา ศิริเกษม. (2544). **การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (2545) . **พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารสารเมืองโบราณ**.(2548). ปีที่ 31(1) มกราคม - มีนาคม : 22.
- _____. (2550). ปีที่ 33(1) มกราคม - มีนาคม : 138.
- _____. (2550). ปีที่ 33(3) กรกฎาคม - กันยายน : 142.
- _____. (2550). **แดกประเด็น [ออนไลน์]**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.muangboran journal.com/modules.php?name=News&file=article&sid=1236> สืบค้น 10 ธันวาคม 2550.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. (2524) .**ความเข้าใจศิลปะ**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2527). **ศิลปะร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2539). **การออกแบบ**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- _____. (2544). **ประวัติศาสตร์ศิลป์และการออกแบบ**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สาขาวิชาศิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2551).
- สัจนิพนธ์การศิลปกรรม Art for Ed ครั้งที่ 16**. บุรีรัมย์ : วินัย.
- _____. (2552) .**สัจนิพนธ์การศิลปกรรม Art for Ed ครั้งที่ 17**. บุรีรัมย์ : วินัย.
- สุชาติ สุทธิ. (2535). **เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุชาติ เถาทอง. (2532). ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

_____. (2539). หลักการทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.

เสียม พวงคำ. (2552 : สิงหาคม 22). สัมภาษณ์.

_____. (2552 : ธันวาคม 22). สัมภาษณ์.

_____. (2553 : กุมภาพันธ์ 13). สัมภาษณ์.

_____. (2553 : พฤษภาคม 5). สัมภาษณ์.

อัศนีย์ ชูอรุณ. (2530). จิตรกรรมร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.

อารี สุทธิพันธุ์. (ม.ป.ป.). เข้าใจจิตรกรรม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชสํารานราษฎร์.

_____. (2535). ศิลปนิยม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

_____. (2541). มมองย้อนหลัง : กลวิธีกระบวนการพื้นฐานของจิตรกรรม. ในวารสารศิลปกรรมศาสตร์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (12).